

16. Tétel

Határozza meg a vállalkozás fogalmát, célját, funkcióját! Mutassa be a piacgazdaság szereplőit! Körvonalazza a vállalkozás formáit! Foglalja össze a vállalkozás sikeres működtetésének kritériumait!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A vállalkozás fogalma, funkciója
- A piacgazdaság szereplői
- Vállalkozási formák
- Profitmaximalizálás
- A sikeres működtetés feltételei

Üzleti vállalkozás fogalma: olyan emberi tevékenység, amelynek alapvető célja fogyasztói igények kielégítése, nyereség elérésével. A vállalkozások fő célja a hosszú távú profitmaximalizálás.

- egyrészt törekszik a fogyasztói igényekben megtestesülő szükségletek mind magasabb szintű kielégítésére,
- másrészt a termeléshez szükséges erőforrásokat igyekszik a minimálisra szorítani.

A piacgazdaság szereplői 4 fő csoportba sorolhatók:

1. Háztartás: Egyéssel rokoni kapcsolatban állók közössége. Fogyasztási döntéseket hoznak, jövedelemhez jutnak. Munkaerő bázist ad és megtakarít.

Szektor: A szerepe elsősorban biológiai. Biztosítja a népesség fennmaradását. Vállalkozások számára munkaerőt biztosít, ők képviselik a végső fogyasztók táborát, vagyis felvásárolják a vállalatok termékeit és szolgáltatásait. Adózási funkciót is betöltenek. A szükséglet kielégítés érdekében a háztartások jövedelmet szereznek, amik a termelési tényezők szolgáltatása (munkaerő) fejébe kapnak.

2. Vállalat: A vállalatok, akik profitszerzés céljából termelést folytató és szolgáltatást nyújtó önálló gazdasági egysége. Vásárló igények (szükségletek kielégítése), nyereség (profitorvos érdekeltség) és kockázat vállalás.

Szektor: A vállalat elsődleges funkciója, hogy önmagát és alkalmazottait fenntartsa, nyereséget produkáljon, ellássa a gazdaságot fogyasztási cikkekkel, védje a környezetet. A vállalati szektor: azon gazdasági egységek összessége, amelyek értékesítés céljából árukat termelnek. Költségeiket pénzbevételeikből fedezik. Célja a profit szerzés. **HÁZTARTÁS + VÁLLALAT = MAGÁN SZEKTOR**

3. Állam: Törvényeket alkot és tartat be. Meghatározza és beszedi az adót. Iskolákat, egészségügyi intézményeket, rendőrséget tart fenn. Erőforrásokat fordít a környezet védelmére. A piacon egyaránt vevőként és eladóként is szerepelhet. Különböző juttatásokat, támogatásokat nyújt (transzferek).

Szektor: Elsődleges funkciója — allokáció, vagyis a különböző adófajták igazságos be-szedése és szétosztása. A társadalmat és a gazdaságot fenn kell tartsa, a működőképességet biztosítani kell. A másik 3 szereplőtől beszedi az adókat és ezeket a megfelelő helyen használja fel, szabályoz és törvényeket alkot, melyeket betartat. Költségvetési szervezetein keresztül elosztja a jövedelmeket.

4. Külföld: Az árukat és szolgáltatásokat hozhatnak be ill. vihetnek külföldre a vállalatok; háztartások; jövedelmek mozognak. Munkaerő, tőke.

Szektora: A nemzetgazdaság külső kapcsolatait testesíti meg. Gazdasági tevékenységük döntő részét nem az adott nemzetgazdaságban fejtik ki, de áru és pénz kapcsolatban állnak a vizsgált nemzetgazdaság szektoraival.

Szoros kapcsolat van köztük – pl. a háztartások tagjai munkát vállalnak a vállalkozásoknál. Ezért jövedelmet kapnak, amit elköltenek fogyasztási cikkekre (vállalkozásokhoz visszakerül, másik része adó formájában az államhoz kerül). Közös jellemzőjük, hogy az erőforrásaik szűkösen állnak rendelkezésre, ezért gazdálkodniuk kell.

A vállalkozásokat különböző szempontok szerint csoportosíthatjuk:

- 1. Tevékenységük szerint** különböző csoportokba sorolhatók a vállalkozások, pl.: ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi (bel- ill. külkereskedelmi), pénzügyi, közlekedési, egyéb). Vannak természetesen olyan vállalkozások is, amik többféle tevékenységgel foglalkoznak.
- 2. Tulajdoni formájuk szerint**
 - a. Magántulajdonú
 - b. Állami tulajdonú
 - c. Vegyes tulajdonú (részben magán, részben állami)
 - d. Önkormányzati tulajdonú
- 3. Méretük szerint** három fő csoportot különböztetünk meg.
 - a. Kisvállalatok
 - b. Közepes méretű vállalatok
 - c. Nagyvállalatok
- 4. Működési területük szerint.** (Működési területen azt a földrajzi területet értjük, ahol a termelési vagy szolgáltatási tevékenység végzése történik.)
 - a. Helyi vállalatok
 - b. Regionális vállalatok
 - c. Országos vállalatok
 - d. Nemzetközi cégek
 - e. Offshore cégek
- 5. Jogi formájuk szerint.**
 - a. jogi személyiség nélküli (egyéni vállalkozás bt, kkt.)
 - b. jogi személyiségű (kft, rt, szövetkezet)

A vállalkozások formái:

- **Rt.:** a modern piaci élet legelőképezesebb gazdasági forma meghatározott számú és névértékű részvényekből álló alaptőkével (jegyzett tőke) alakul. Tagjainak (részvényesek) kötelezettsége a társasággal szemben saját részvényük névértékéig terjed.

Az Rt. kétféleképpen alapítható:

- **Zártkörű (Zrt):** Az alapító a társaság összes részvényét maguk jegyzik le és vásárolják meg. (Itt a jegyzett tőke: min. 5 millió ft.)
- **Nyilvános (Nyrt):** Részvényjegyzés útján történik (jegyzett tőke: min. 20 millió ft.)

A részvény: Tulajdonosa számára tagsági jogokat megtestesítő, lejárat nélküli értékpapír.

Részvényes (a részvény tulajdonosa): kötelezettsége a jegyzett részvény névértékének maradéktalan befizetése.

Jogai: osztalékból való részesedés, közgyűlésen való részvétel és szavazati jog.

- **Kft.:** előre meghatározott nagyságú törzsbetétekből áll és törzstőkével alapítható. A tagjainak kötelezettsége a társasággal szemben csak törzsbéteteinek szolgáltatására terjed ki. A társaság kötelezettségeiért a tag nem felel. A társaság alapításához két személy kell, az alapítás zártkörű. (A társaság törzstőkéje 3 millió ft.)
Egyszemélyes Kft.: úgy keletkezhet, hogy a több tagból álló társaság tagjainak létszáma csökken és valamely üzletrész 1 személy szerez meg. A társaság élén az ügyvezető áll.
- **Kkt.:** A tagok a társasági szerződéssel arra vállalkoznak, hogy a korlátlan felelősség mellett közös gazdasági tevékenységet folytatnak, üzletszerűek, haszonszerzés céljából. A társaságnak természetes- és jogi személy is tagja lehet. A társaság maga nem jogi személy. A társasági szerződésben fel kell tüntetni a tagok által vállalt személyes közreműködés módját és tartalmát. (A vállalásért a tagok díjazás illeti meg).
- **Bt.:** Társasági szerződéssel jön létre, amelyben a tagok arra vállalkoznak, hogy üzletszerűen közös gazdasági tevékenységet folytatnak.

Tagjai:

- **1 beltag:** felelőssége korlátlan, ha többen vannak, akkor felelősségük egyetemleges.
- **1 kültag:** vagyona betétjének nagyságáig vállal felelősséget. A taggyűlésen a kültag is részt vesz, de a társaság üzleti vezetésére és képviselésére nem jogosult.
- **Egyéni vállalkozás:** bármely belföldi természetes személy saját nevében és kockázatára rendszeresen, üzletszerűen végzett gazdasági tevékenység haszonszerzés céljából. Az egyéni vállalkozás és egyéni vállalkozó személyileg és tulajdonilag ugyanaz, tevékenységéért teljes vagyonával korlátlanul felel.

Feltételei:

- cselekvőképesség
- állandó lakhely
- nincs a magánszemélyt kizáró okok hatálya alatt
- vállalkozói igazolvánnyal való rendelkezés (a vállalkozói igazolványt az okmányiroda adja ki)

Vállalkozói igazolvány tartalmazza:

- vállalat székhelye, megnevezése
- vállalkozó neve, tevékenységi köre (igazolvány kiadásának keltét)

Az egyéni vállalkozó köteles személyesen is részt venni a vállalkozás tevékenységében. A tevékenységet céltáblán kell jelezni, a tevékenységet szüneteltetheti is.

A vállalkozói igazolvány mellett a vállalkozáshoz szükséges:

- elsőfokú adóhatósághoz bejelentkezzen
- nyilvántartás vezetésére szolgáló könyveket hitelesítése
- ÁFA megfizetésével kapcsolatos nyilatkozatot megtegye

A vállalat profitjának maximalizálására törekszik, így adatnak véve az output árát és a rövidtávú költségfüggvényeket, a termelés mennyiségét úgy szabja meg, hogy a lehető legnagyobb profitot érje el.

A sikeres vállalkozáshoz feltétlenül fontosak:

- 1) Önfegyelem,
- 2) Tervezés (külső-belső tényezők figyelembevételével),
- 3) Megfigyelés és visszacsatolás,
- 4) Ésszerű kockázatvállalás (ok-okozat összefüggés mérlegelése),
- 5) Rugalmasság (vegye észre a környezet változásait és minél gyorsabban alkalmazkodjon),
- 6) Döntéskészség,
- 7) Innovációs készség,
- 8) Kitartás a terv, tevékenység végrehajtásához,
- 9) Az emberi kapcsolatok (tulajdonosokkal, munkavállalókkal, empatikus készséggel kell rendelkeznie),
- 10) Nagyfokú elkötelezettség (a vállalkozás, az ötlet stb. iránt),
- 11) Hosszú távú gondolkodás (lehet a vállalkozás rövid távon veszteséges is),
- 12) Üzleti tisztánlátás (gyorsan ismerje fel az üzleti lehetőségeket és valósítsa meg, azaz legyen kreatív).